

ВЪПРОС № 55:
**ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНИ
ПОСТАНОВЛЕНИЯ И СЪДЕБНИ РЕШЕНИЯ.
ДАВНОСТ, ИЗКЛЮЧВАЩА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА
НАЛОЖЕНИ АДМИНИСТРАТИВНИ НАКАЗАНИЯ**

LAWN 302 Административно право и административен процес

ПЛАН

- 1. Изпълнение на наказателни постановления и съдебни решения
- 2. Давност – понятие и видове
- 3. Давност, изключваща изпълнението на наложени административни наказания

АДМИНИСТРАТИВНОПРАВНИ ИЗТОЧНИЦИ

- Членове 74–83 от Закона за административните нарушения и наказания

ПОНЯТИЕ ЗА ПРОИЗВОДСТВО ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНИ ПОСТАНОВЛЕНИЯ И СЪДЕБНИ РЕШЕНИЯ

- **Производството за изпълнение на наказателни постановления и съдебни решения** е последен задължителен стадий на административнонаказателния процес и съвкупност от регулирани от процесуалните административнонаказателни норми последователно развиващи се правни действия, свързани с принудителна реализацията на постановените и влезли в сила правораздавателни актове в областта на административното наказване.

ВИДОВЕ ИЗПЪЛНЕНИЕ

- Производството по изпълнение на наказателни постановления и съдебни решения има два съществени етапа: доброволно и принудително.
- Водещият изпълнителното производство орган следва да пристъпи към доброволния подход, като съобщи на задълженото лице за започване на изпълнителното производство.
- При неизпълнение на задължението се пристъпва към принудително реализиране на изпълнителния титул – наказателното постановление, издадено от административнонаказващия орган, или съдебното решение, постановено от районния или административен съд.

УЧАСТНИЦИ В ПРОИЗВОДСТВОТО ПО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНИ ПОСТАНОВЛЕНИЯ И СЪДЕБНИ РЕШЕНИЯ

- *Участници* в производството са тези физически лица, юридически лица и административни органи, за които възникват и съществуват определени процесуални права и задължения в рамките на производството. Преки участници са изпълняващият орган и страните.
- *Изпълняващият орган* е различен според вида на наложеното наказание:
  - а) обществена организация, в която наказаният членува, или на ръководството на предприятието, учреждението или организацията, където той работи при наложено наказание *обществено порицание* (чл. 75 от ЗАНН);
  - б) районният съд и съдия-изпълнител, когато е присъдено *обезщетение* и има искане на лицето (чл. 78 и чл. 79, ал. 2 от ЗАНН);
  - в) приходната администрация (НАП) – когато е наложена глоба, присъдено е парично обезщетение в полза на държавата или е постановено отнемане на вещи в полза на държавата (чл. 79, ал. 1 от ЗАНН във връзка с чл. 162, ал. 2, т. 7 от ДОПК и чл. 80 от ЗАНН);
  - г) органите, които признават съответното право и контролират упражняването му – когато е постановено временно лишаване от право да се упражнява определена професия или дейност, и от ръководителя на предприятието, учреждението или организацията, където наказаният работи (чл. 81, ал. 1 от ЗАНН). Ако наказаният заема длъжност по професия или дейност, от правото за упражняването на която е лишен, ръководителят на предприятието, учреждението или организацията го освобождава незабавно от тази длъжност (чл. 81, ал. 2 от ЗАНН).
- Публични са държавните и общинските вземания по влезли в сила наказателни постановления.
- *Косвени участници* са тези участници в производството по изпълнение на наказателните постановления и съдебни решения, които не могат да влияят върху неговото начало, развитие и приключване, но с процесуалните си действия подпомагат решаващия орган при правилното решаване на въпроса (преводачи, свидетели и др.).

СТРАНИ В ПРОИЗВОДСТВОТО ПО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНИ ПОСТАНОВЛЕНИЯ И СЪДЕБНИ РЕШЕНИЯ

- *Страните* са тези физически и юридически лица, които участват в производството от свое име за защита на свои права и интереси, защото са административнонаказателно отговорни и наказани с влязъл в сила акт за извършено от тях административно нарушение. Изпълнението се извършва срещу лицата, на които е наложено съответното наказание, защото отговорността е лична (чл. 24, ал. 1 от ЗАНН). Това са *пълнолетните граждани, извършили административни нарушения в състояние на вменяемост* (чл. 26, ал. 1 от ЗАНН). Изпълнението се предприема и срещу *непълнолетните, които са навършили 16 г., но ненавършили 18 г., когато са могли да разбират свойството и значението на извършеното нарушение и да ръководят постъпките си* (чл. 26, ал. 2 от ЗАНН). Изпълнение се насочва и срещу *родителите, попечителите или настойниците, които съзнателно са допуснали извършването на административни нарушения от малолетни, непълнолетни на възраст от 14 г. до 16 г. и поставени под пълно запрещение* (чл. 26, ал. 3 от ЗАНН).
- За административни нарушения, извършени при осъществяване дейността на предприятия, учреждения и организации, изпълнението се насочва срещу *работниците и служителите, които са ги извършили, както и ръководителите, наредили или допуснали да бъдат извършени* (чл. 24, ал. 2 от ЗАНН).
- Изпълнение се насочва срещу *юридически лица и еднолични търговци* за наложената им имуществена санкция.

ПРОИЗВОДСТВО

- Началото на производството се поставя, когато в тридневен срок от влизане в сила на наказателното постановление административнонаказващият орган, съответно съдът, предприема действие за привеждането му в изпълнение (чл. 74 от ЗАНН). Причина за предприемането на изпълнение в административнонаказателния процес е т. нар. *изпълнителен титул* – документ, съдържащ основанието за започване на изпълнителното производство. Предмет на изпълнение са влезлите в сила наказателни постановления:
  - а) неподлежащите на обжалване;
  - б) необжалваните в законния срок;
  - в) обжалваните, но потвърдени или изменени от съда.
- Изпълнението на административните наказания е последен стадий, третата *задължителна* фаза на административнонаказателния процес. Актовете, подлежащи на изпълнение са *наказателните постановления и съдебните решения (ако наказателното постановление е било потвърдено или изменено)*.
- Ако не са изтекли давностните срокове, се пристъпва към изпълнение.

ИЗПЪЛНЕНИЕ НА АДМИНИСТРАТИВНОТО НАКАЗАНИЕ „ОБЩЕСТВЕНО ПОРИЦАНИЕ“

- Когато е наложено наказанието *обществено порицание*, препис от наказателното постановление или решението на съда се изпраща на съответната обществена организация, в която наказаният членува, или на ръководството на предприятието, учреждението или организацията, където той работи, съобразно указаното в наказателното постановление или решението на съда (чл. 75 от ЗАНН).
- Изпълнението на наказанието *обществено порицание* става чрез прочитане на наказателното постановление или решението на съда пред събрание на обществената организация или трудовия колектив, на което се поканва да присъствува и нарушителят (чл. 76 от ЗАНН).

ИЗПЪЛНЕНИЕ НА АДМИНИСТРАТИВНО НАКАЗАНИЕ „ГЛОБА“

- Наказателните постановления и решения на съда, с които са наложени *глоби*, се изпълняват от приходната администрация по реда на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс (чл. 79, ал. 1 от ЗАНН).
- Когато с наказателното постановление е наложена *глоба* на нарушител без постоянен адрес в Република България, нарушителят внася сумата по сметка, посочена в наказателното постановление (чл. 79а от ЗАНН).

ИЗПЪЛНЕНИЕ НА АДМИНИСТРАТИВНО НАКАЗАНИЕ „ВРЕМЕННО ЛИШАВАНЕ ОТ УПРАЖНЯВАНЕТО НА ОПРЕДЕЛЕНА ДЕЙНОСТ ИЛИ ПРОФЕСИЯ“

- Наказателното постановление или решението на съда, с което е постановено временно лишаване от право да се упражнява определена професия или дейност, се изпълнява от органите, които признават това право и контролират упражняването му, и от ръководителя на предприятието, учреждението или организацията, където наказаният работи.
- Ако наказаният заема длъжност по професия или дейност, от правото за упражняването на която е лишен, ръководителят на предприятието, учреждението или организацията го освобождава незабавно от тази длъжност (чл. 81 от ЗАНН).

ИЗПЪЛНЕНИЕ НА АДМИНИСТРАТИВНО НАКАЗАНИЕ „БЕЗВЪЗМЕЗДЕН ТРУД В ПОЛЗА НА ОБЩЕСТВОТО“

- Наказанието *безвъзмезден труд в полза на обществото* се изпълнява от пробационната служба по настоящия адрес на наказанието. Решението на съда, с което е постановено наказанието, се изпраща на съответната пробационна служба и се организира от пробационен служител. Не се допуска полагането на безвъзмезден труд в полза на физически лица, еднолични търговци или търговски дружества, в които няма държавно или общинско участие (чл. 81а от ЗАНН). Безвъзмездният труд се изпълнява на обекти на Държавно предприятие „Фонд затворно дело“ и обекти, утвърдени от съответния пробационен съвет. При определянето на обектите, в които се изпълнява безвъзмезден труд в полза на обществото, се отчитат трудовите умения, квалификацията и работоспособността на наказанието. Когато наказанието е непълнолетно лице, се отчитат и режимът и условията за работа, установени за непълнолетните. На наказанието се възлага работа до три часа дневно в извънработно време или за пълен работен ден в един от празничните или почивните дни, когато наказанието работи по трудово или служебно правоотношение. По време на платен годишен отпуск или ако наказанието е безработен, може да му бъде възложена работа за не повече от 56 часа месечно при спазване разпоредбите на Кодекса на труда. Надзорът върху наказанието по време на работа се осъществява от пробационния служител или определено от него длъжностно лице (чл. 81б от ЗАНН). При изпълнението на наказанието безвъзмезден труд в полза на обществото се прилагат разпоредбите на Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража и Правилника за прилагане на Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража. След приключване на изпълнението на наказанието безвъзмезден труд в полза на обществото пробационният служител изготвя доклад, в който отразява резултатите от изпълнението (чл. 81г от ЗАНН).

ПРАВНИ ПОСЛЕДИЦИ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО И ЗАЩИТА ОТ НЕЗАКОНОСЪОБРАЗНИ ДЕЙСТВИЯ ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕТО

- *Правните последици* от изпълнението са, че се прилага правилото на чл. 17 от ЗАНН: „Никой не може да бъде наказан повторно за административно нарушение, за което е бил вече наказан с влязло в сила наказателно постановление или решение на съда“. С изтърпяването на наложеното наказание се погасяват породените от съответния акт административни задължения за съответните лица, с което се погасява и административното правоотношение, чието съдържание представляват тези задължения.
- Защитата на страните в производството по изпълнение на наказателните постановления и съдебните решения срещу незаконосъобразните действия в хода на изпълнение на правораздавателните актове зависи от характера на наложеното наказание и процесуалния ред за неговото осъществяване:
- Данъчно-осигурителен процесуален кодекс и Граждански процесуален кодекс при глобите, паричните обезщетения и отнемането на вещи или
- Административнопроцесуален кодекс в останалите случаи.

ДАВНОСТ

- **Давността** е период от време, определен в закон, с изтичането на който титулярят на едно право губи предоставената му от закона възможност да го осъществи.
- С изтичане на давностните срокове по чл. 34 от ЗАНН се *погасява възможността да бъдат реализирани всички правомощия на наказващия орган по административнонаказателното правоотношение.*
- *Давността е материалноправен институт с процесуални последици, тъй като погасява възможността за реализиране на отговорността.* Тя е свързана с идеята, че продължителното бездействие на правоимащия субект (административнонаказващия орган) създава неоправдано положение на несигурност в правния мир.
- Давностните срокове са материалноправни и като такива *са различни* по своя характер и правни последици от *преклузивните срокове*, като с тях наказателното преследване се изключва, погасява се правото да се търси отговорност. Заедно с това преклузивните срокове не се спират и не се прекъсват с действията на надлежните органи, за разлика от давностните такива.

ВИДОВЕ ДАВНОСТ ПО ЗАНН

- Понастоящем в ЗАНН са предвидени два вида давност:
- а) *погасителна давност*, с изтичането на която се погасява възможността компетентният орган да реализира правомощията си по административнонаказателното правоотношение (чл. 34 от ЗАНН), и
- б) *изпълнителска давност*, с изтичането на която се погасява възможността компетентният орган да реализира изтърпяването на наложената административна санкция (чл. 82 от ЗАНН).
- От своя страна, изпълнителската давност може да бъде квалифицирана на
- а) *обикновена* (по чл. 82, ал. 1 от ЗАНН) и
- б) *абсолютна* такава (по чл. 82, ал. 3 от ЗАНН). Един от значителните пропуски в ЗАНН е свързан с липсата на правна уредба на института на абсолютната погасителна давност.

ДАВНОСТ, ИЗКЛЮЧВАЩА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА НАЛОЖЕНИ АДМИНИСТРАТИВНИ НАКАЗАНИЯ

- Давността за изпълнение на административно наказание се нарича *изпълнителска давност*.
- Административното наказание не се изпълнява, ако са изтекли:
  - а) две години, когато наложеното наказание е глоба;
  - б) шест месеца, когато наложеното наказание е временно лишаване от право да се упражнява определена професия или дейност;
  - в) три месеца, когато наложеното наказание е обществено порицание (чл. 82, ал. 1 от ЗАНН).

НЕИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЕТО ПРИ ДЕЙСТВИЕТО НА АБСОЛЮТНИ СРОКОВЕ

- Независимо от спирането или прекъсването на давността, административното наказание не се изпълнява, ако е изтекъл срок, *който надвишава с една втора предвидения срок* (чл. 82, ал. 3 от ЗАНН). Това са *абсолютни срокове*:
  - а) 3 години, когато наложеното наказание е глоба;
  - б) 9 месеца, когато наложеното наказание е временно лишаване от право да се упражнява определена професия или дейност;
  - в) 4,5 месеца, когато наложеното наказание е обществено порицание.

НАЧАЛО НА ДАВНОСТТА

- Давността започва да тече от *влизане в сила на акта*, с който е наложено наказанието, и се *прекъсва с всяко действие на надлежните органи, предприето спрямо наказания за изпълнение на наказанието*. След завършване на действието, с което е прекъсната давността, *започва да тече нова давност*.
- Това правило не се прилага по отношение на глобата, когато за събирането ѝ в 2-годишния срок е образувано изпълнително производство. Това се отнася и за висящите дела, давността по които не е изтекла до влизането на правилото в сила.

ЕФЕКТ НА ДАВНОСТТА И НАЧИН НА ПРИЛОЖЕНИЕТО ѝ

- Изтичането на давността не позволява задължението да бъде изпълнявано принудително, но *не погасява самото задължение*. Затова платеното след давностния срок е дължимо платено и не може да бъде връщано на платилия – той с плащането след срока е признал задължението си и го е подновил.
- Давността *не се прилага* служебно. Административният орган или съдебният изпълнител не могат да се позоват на изтекла давност и да прекратят действията си по изпълнение на наказанието. Давността може да се приложи единствено *при възражение за изтекла давност*.

ВЪПРОСИ

- Какно представлява давността?
- Какви видове давност са познати и се прилагат в административнонаказателния процес?
- Кои са разновидностите на изпълнителската давност?
- Какви са абсолютните давностни срокове, изключващи изпълнението на наложеното административно наказание?